

Босна и Херцеговина
Агенција за идентификациона
документа, евиденцију
и размјену података

Bosna i Hercegovina
Agencija za identifikacijske/identifikacione
isprave/dokumente, evidenciju
i razmjenu podataka

Broj: 15-03-16-1-1154/14
Datum: 05.08.2015. godine

Bosna i Hercegovina
Parlamentarna skupština
Predstavnički dom
Komisija za finansije i budžet

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO: 10-08-2015			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01/4-	50-3	4-10/11	

Predmet: Informacija – dostavlja se

Veza: Vaš predmet broj: 01/4-50-3-4-10/15 od 23.07.2015. godine

Aktom veze od Agencije se zahtjeva da dostavi odgovore na pitanja, a vezano za Izvještaj o finansijskoj reviziji Agencije provedenoj od strane Kancelarije za reviziju za 2014 godinu.

Agencija je zaprimila nacrt Izvještaj o reviziji finansijskog poslovanja za 2014. godinu dana 29.06.2015. godine, a nakon izvršene dvije revizije u 2015. godine. Izvršena je analiza istog i dana 13.07.2015. godine su dostavljeni komentari. U konačnom Izvještaju za 2014. godinu koji je objavljen nisu u potpunosti navedeni komentari Agencije. Agenciji je dostavljeno pismo od strane revizora koji su provodili reviziju.

Vezano za upit iz akta veze dostavljamo sljedeće izjašnjenje. U Izvještaju o reviziji za 2014. godinu Agenciji je dato 9 (devet) preporuka kojima se sugerše poduzimanje određenih aktivnosti na unaprijeđenju poslovanja i otklanjanju nedostataka u daljnjem poslovanju Agencije. Agencija je izvršila analize istih, te postupa po datim preporukama i **stanovišta je da su sve preporuke realizovane**. Takođe, u Izvještaju o reviziji za 2013. godinu Agenciji je dato 9 (devet) preporuka kojima se sugerše poduzimanje određenih aktivnosti na unaprijeđenju poslovanja i otklanjanju nedostataka u daljnjem poslovanju Agencije. **Agencija je postupila po datim preporukama i iste realizovala**. U daljnjem tekstu se nalaze odgovori na pitanja iz akta veze.

Kako bi se efikasnije vršio pregled izvještaja, dalje je dat sadržaj teksta sa referencama na stranice, a ispod toga se nalazi sam tekst kako je referencirano u sadržaju ispod:

- 1) *Da se institucija izjasni da li je i u kojoj mjeri realizovala preporuke revizije za 2014. godinu*..... 2
  - 1.1 *Preporuka 1 – 2014. Godina*..... 2
  - 1.2 *Preporuka 2 – 2014. Godina*..... 3
  - 1.3 *Preporuka 3 – 2014. Godina*..... 3
  - 1.4 *Preporuka 4 – 2014. Godina*..... 4
  - 1.5 *Preporuka 5 – 2014. Godina*..... 4
  - 1.6 *Preporuka 5 – 2014. Godina*..... 5
  - 1.7 *Preporuka 6 – 2014. Godina*..... 7
  - 1.8 *Preporuka 8 – 2014. Godina*..... 8
  - 1.9 *Preporuka 9 – 2014. Godina*..... 8
- 2) *Da institucija navede preporuke revizije za 2013. godinu*..... 8
  - 2.1 *Preporuka 1 – 2013. godina*..... 8
  - 2.2 *Preporuka 2 – 2013. godina*..... 9
  - 2.3 *Preporuka 3 – 2013. godina*..... 9
  - 2.4 *Preporuka 4 – 2013. godina*..... 9
    - 2.4.1 *Nabavka tonera*..... 10

2.5	Preporuka 5– 2013.godina	11
2.6	Preporuka 6– 2013.godina	11
2.7	Preporuka 7– 2013.godina	12
2.8	Preporuka 8– 2013.godina	13
2.9	Preporuka 9 – 2013.godina	13
3)	Da institucija objasni razloge a) ponavljanja nerealizovanih preporuka revizije, b) povećanog broja nalaza, c) povećanog broja i obima kvalifikacija izraženih u mišljenju revizora.....	13
4)	Da institucija pojasni (detaljno) razloge zbog kojih posljednji revizorski izvještaj ukazuje na a) stagnaciju u realizaciji preporuka revizije, b) pogoršanje na dugogodišnjoj ili godišnjoj osnovi.....	14
5)	Da institucija procjeni koliko joj je vremena potrebno da pristupi otklanjanju uzroka koji se navode u revizorskom izvještaju i da u pisanoj formi sačini projekciju implementacije revizorskih preporuka (za nalaze koji se ponavljaju iz ranijih godina i nalaze koji se nalaze u posljednjem revizorskom izvještaju):.....	14
5.2	Temelj za mišljenje sa rezervom.....	14
6)	Da institucija procjeni dali joj je potrebna izrada višegodišnjeg programa za otklanjanje pojedinih poremećaja u poslovanju i rješavanje problema koji se stalno ili povremeno obnavljali u godišnjim izvještajima revizije; da procijeni u formi pripreme projekcije izrade i implementacije takvog programa;.....	15

Odgovori na navedena pitanja, a shodno upitu iz akta veze, kako je navedeno u prethodnom sadržaju su dalje.

1) Da se institucija izjasni da li je i u kojoj mjeri realizovala preporuke revizije za 2014. godinu

Agencija je izvršila analizu dostavljenog izvještaja i preduzela neophodne mjere kako bi se preporuke u potpunosti realizovale. U daljem tekstu je dat pregled preporuka vezano za izvještaj Kancelarije za reviziju za 2014. godinu.

1.1 Preporuka 1 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da je: **Knjiženje danog avansa potrebno je vršiti sukladno Pravilniku o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH.**

Preporuka je realizovan, odnosno, prema dopisima Kancelarije za reviziju ista nije ni trebala biti iznesena, posebno za reviziju 2013 godine. Naime, u Agenciji poslove vezane za Knjigovodstvo trenutno obavljaju tri službenika sa adekvatnim licencama. Imajući u vidu da su i ranije postojale dileme vezane za knjiženja, službenici Agencije zaduženi za knjiženja su stanovišta da su knjiženje datog avansa izvršila u skladu sa slijedećim:

-čl. 37., tačka 3. i čl. 62. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH

-sa odredbama člana 2. tačka 1. pod (o) Zakona o finansiranju institucija BiH

-sa odredbama člana 12. pod (6) Zakona o finansiranju institucija BiH

-sa odredbama člana 14. pod (2 i 3) Zakona o finansiranju institucija BiH

-Instrukcijom za zatvaranje pomoćnih i Glavne knjige trezora za 2014. godinu, broj: 01-08-02-1-9990-1/14, od 19.12.2014. godine.

-preporuka Kancelarije za reviziju za 2009. godinu

-Međunarodnim računovodstvenim standardom 1 (MRS1) prema kojem finansijski izvještaji trebaju istinito (fer) da prikažu finansijsku poziciju, finansijski uspjeh i tokove gotovine. Fer prezentacija zahtjeva vjerno prikazivanje efekata transakcija, drugih događaja i uslova u skladu sa definicijama i kriterijima za priznavanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda iznetim u Okviru finansijskog izvještavanja.

Realizujući preporuku revizije iz 2013. godine kada nije u cjelosti razdužen avans Agencija je postupajući po preporuci u 2014. godini razdužila avans u cjelosti. Dakle,

Ovlašteni licencirani službenici Agencije su stanovišta da se postupalo u skladu sa propisima i u prilogu se nalazi izjava istih. Shodno izjavi, nejasni su razlozi davanja preporuke od strane Revizije. **Naime u reviziju za 2013 je konstatovano da Agencija nije postupala u skladu sa propisima. Agencija je i Parlamentarnoj komisiji poslala obrazloženje da Knjiženja vrši u skladu sa gore navedenim propisima, posebno Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Konačno, aktom Kancelarije za reviziju broj: 01-08-16-1-490 - 3/15.od 13.07.2015. godine od strane revizora se konstatuje da knjiženja treba vršiti u skladu sa čl. 37., tačka 3. i čl. 62. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Agencija na ovaj način radi godinama i to je dostavljano ranijih godina i Kancelariji za reviziju i Parlamentarnoj skupštini prilikom rasprave. Navedeno je čak bilo osnov za mišljenje sa rezervom za 2013, a pomenutim aktim je od strane Kancelarije za reviziju potvrđeno da je Agencija prethodno knjiženja vršila U SKLADU SA PROPISIMA.** Vezano za sam postupak knjiženja i razduženja avansa on je u potpunosti izvršen u skladu sa Ugovorom i svim elementima ugovora, a vezano za samu primjedbu.

1.2 Preporuka 2 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da: ***“S obzirom da definirane tehničke karakteristike predstavljaju ujedno i tehničke karakteristike u tenderskim dokumentacijama budućih nabava, te da se istim preferiraju točno određene marke vozila, preporučamo Agenciji da u cilju osiguranja konkurencije izvrši izmjenu internog akta. Takođe, Agencija da povede više računa o načinu sastavljanja tehničke specifikacije vozila u tenderskoj dokumentaciji te osigura zdravu konkurenciju i mogućnost dostavljanja ponude od strane više proizvođača.***

Preporuka realizovana. Agencija je pristupila analizi internih akata. Kada je u pitanju nabavka službenih vozila, prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije **nije preferirana bilo koja marka vozila.** O tome postoji i pismena bilješka od strane ovlaštenih osoba u Agenciji. Tenderska dokumentacija je otkupljena od strane više ponuđača koji nisu imali primjedbe na istu. **Proveden je javni postupak i bilo ko od zainteresovanih dobavljača je mogao da uložiti prigovor.** Cijena po kojoj su vozila nabavljena je niža od zvanične cijene sa web stranice ovlaštenog distributera navedene marke nabavljenih vozila, a više su opremljena od vozila koja se nalaze na web prezentacijama. Prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije vodilo se računa da se osigura pravična i aktivna konkurencija na tržištu, te da ista bude u skladu sa Pravilnikom o službenim specijalizovanim vozilima u vlasništvu Agencije na koji je saglasnost dalo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Shodno tome, tenderska dokumentacija je usklađena sa navedenim pravilnikom, a na način da svi drugi ponuđači mogu da se prijave na navedeni tender, pri tome ne favorizirajući bilo kojeg ponuđača, a shodno Zakonu o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine.

1.3 Preporuka 3 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da ***“S obzirom da se nesporno radi o državnoj imovini, te da je Agencija za korištenje iste dobila suglasnost i Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Srpske, preporučamo nadležnim institucijama da poduzmu aktivnosti kako bi se navedeno zemljište uknjižilo kao vlasništvo Agencije.”***

Preporuka je realizovana. Agencija je upućivala urgencije i inicirala aktivnost. Iako se Agenciji ne nalaže određeno postupanje za razliku od prethodnih izvještaja, nego se nalaže nadležnim institucijama da poduzmu aktivnosti kako bi se navedeno zemljište uknjižilo kao vlasništvo Agencije i konstatuje se da Agencija nema mehanizam za realizaciju ove preporuke ipak ovom prilikom podsjećamo da je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Potpuno suprotno revizorskom nalazu, Agencija je sklopila Ugovor sa vlasnikom zemljišta i na isti je data saglasnost Pravobranilaštva BiH i Pravobranilaštva R.Srpske, te je isti također notarski obrađen uskladu sa propisima. Agencija se obraćala i Pravobranilaštvu

BiH koje se oglasilo nenadležnim. Agencija nema mogućnost da riješi ovu preporuku i stanovišta je da ona nije utemeljena i da je, politički motivisana, a vezano za pitanje neperspektivne vojne imovine.

1.4 Preporuka 4 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da je ***“je Agencija postupala sukladno Naputku Ministarstva financija i trezora BiH, evidentno je kako su na razgraničenjima pored rashoda za robe i usluge koji se odnose na tekuću proračunsku godinu, knjiženi i rashodi za robe, usluge i radove koji se suštinski odnose na narednu fiskalnu godinu, a što narušava načelo modificiranog računovodstvenog nastanka događaja definiranog Pravilnikom o računovodstvu.”***

Preporuka je realizovana. Agencija postupa u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu. Iz izvještaja nije jasno na koje se tačno robe, usluge ili radove odnosi preporuka. Iz neposrednog razgovora sa predstavnicima Kancelarije za reviziju je je konstatovano da su u pitanju obrazci putnih isprava. Agencija je rezervisala sredstva na osnovu Ugovora o izradi, isporuci kupoprodaji obrazaca za period od početka izdavanja do 31.12.2014. kao i obrazaca testnog pasoša bez čipa, obrazaca testnog pasoša sa čipom, obrazaca specimena pasoša broj 15-03-16-5-1104/13 od 22.09.2014. god,a na osnovu računa broj 14-300-000020 koji je dobavljač ispostavio za stvarno urađene obrazce shodno pomenutom Ugovoru. Kako je obaveza nastala za izvršeno u 2014. godini ali da se nisu stekli uslovi shodno članu 3. Pomenutog ugovora jer ponuđač nije dostavio garanciju za kvalitet obrazaca pasoša, kao jedan od dokumenata na osnovu koji se vrši plaćanje, Agencija je iznos od 1.533.800 KM rezervisala na teret budžeta 2014. godine jer je trošak upravo i nastao u toku 2014 godine. Međutim, u aktu Kancelarije za reviziju je pojašnjeno da se primjedba ne odnosi na ovaj Ugovor. Izvršiće se dodatne kontrole, jer je nejasno na šta se odnosi primjedba. Napominjemo još jednom da se Agencija pridržava i da će se Agencija u potpunosti pridržavati svih instrukcija Ministarstva finansija i trezora BiH.

1.5 Preporuka 5 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da je ***“Mišljenja smo da je prilikom provođenja nabava potrebno bolje istražiti tržište kako bi planirana sredstva mogla biti efikasno utrošena. Također, podjelom nabave različite vrste opreme na lot-ove moguće je ostvariti bolju konkurenciju i niže cijene.”***

Preporuka je realizovana. Agencija svake godine na osnovu detaljne analize vrši proces planiranja, međutim planom nije moguće predvidjeti sve eventualne poteškoće koje mogu naknadno da se pojave prilikom provođenja postupka javne nabavke. Kada je u pitanju postupak nabavke računara, računarske opreme i skenera Agencija je detaljno istražila tržište kako bi planirana sredstva bila efikasno utrošena. Međutim ističemo da se priprema i predaja budžetskog zahtjeva vrši u avgustu tekuće za narednu godinu, tako da nije moguće tačno planirati kretanje cijena na tržištu računara i računarske opreme. Iz tog razloga je došlo do znatne uštede ostvarene prilikom nabavke računarske opreme (cca. 30.000 KM) gdje je Agencija prilikom provođenja postupka nabavke postigla znatno povoljniju cijenu u odnosu na planske stavke ovog vida izdataka. Naime tržišne cijene računarske opreme su podložne znatnim promjenama u odnosu na vrijeme planiranja jer se radi o tehničkoj vrsti robe. O svemu je kroz redovno kvartalno izvještavanje obaviješteno i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine. Osim toga, mišljenja smo da podjelom na LOT-ove ne bi došlo do povećanja konkurencije i niže cijene, već bi moglo da dođe do situacije da zbog male vrijednosti pojedinih LOT-ova ne bi bila zaprimljena niti jedna ponuda, te zbog te činjenice ne bi ni došlo do realizacije nabavke. Naglašavamo da i u izvještaju za 2014 navodi da je zaključen ugovor u vrijednosti koja je značajno manja u odnosu na planiranu, iz čega proizilazi da je zadovoljena konkurencija.

1.6 Preporuka 5 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da ***“Agencija prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije osigura da ista bude nediskriminirajuća prema dobavljačima te da osigurava pravičnu i aktivnu konkurenciju na tržištu.”***

Preporuka je realizovana. Tenderske dokumentacije Agencije nisu diskriminirajuće. Preporuka se konkretno odnosi na nabavke obrazaca putnih isprava, usluga personalizacije i stalnih sredstava i ista je temelj za mišljenje sa rezervom. I pored konstantnih aktivnosti na poboljšavanju okruženja u kome Agencija posluje, posebno u dijelu koji se donosi na uspostavu informacionog sistema za praćenje i nabavki, između ostalog, evidentno je da postoji neobjektivno sagledavanje stanja i postupaka koje provodi Agencija, a za koje je neophodna stručno poznavanje procesa koje se obavljaju u okviru Agencije. **Prilikom izrade tenderske dokumentacije isključivo se vodilo se računa da ista ne bude nediskriminirajuća prema dobavljačima, te da osigurava pravičnu i aktivnu konkurenciju na tržištu.** U izvještaju se, pominju činjenice da je prethodno proces usvajanja Zakona o putnim ispravama trajao preko 3 godine i da je BiH preuzela obavezu da izdaje obrazce putnih isprava u skladu sa EU regulativom, a u svrhu povjerenja u sistem dokumenata u kontekstu monitoringa bezviznog režima, međutim ista nije dovoljno razmatrana. Iako je Zakon o putnim ispravama predložen još u toku 2010 godine, a kada su stupile na snagu trenutno važeće preporuke EU za putne isprave, Zakon je više puta vraćan iz Parlamentarne procedure. Konačno Zakona o putnim ispravama Bosne i Hercegovine usvojene tek 30.07.2013. godine. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je usvojilo Pravilnik o obliku, sadržaju i minimalnim zaštitnim elementima pasoša, diplomatskog i službenog pasoša, koji je objavljen u Službenom glasniku BiH broj 73/13 dana 23.09.2013.godine. U tom momentu su zalihe putnih isprava bile dovoljne za cca 12 mjeseci. Uvođenje novog obrazca putne isprave traje u prosjeku i do 3 godine od momenta kada se stvore zakonski uslovi, a što pokazuju iskustva drugih zemalja, ali i BiH ranije. U konkretnom slučaju, stupanjem na snagu navedenog Pravilnika stavljen je van snage stari Pravilnik kojim se reguliše oblik, sadržaj i minimalni zaštitni elementi pasoša, tako da je navedena nabavka hitno morala da bude pokrenuta i provedena, a da bi se ispoštovali standardi i uslovi novog Pravilnika. Iako su postojali uslovi za provođenje drugih postupaka, posebno postupaka vezanih za sigurnost, Agencija se odlučila da provede otvoreni postupak, a shodno ranijim preporukama revizije. Odluka o ovakvom postupku je donesena iako je, ne krivicom Agencije, postojao ogroman rizik da nestane putnih isprava, odnosno da se obustavi postupak izdavanja. Agencija je u oktobru 2013 godine dostavila Kancelariji za reviziju analize koje pokazuju koliki gubici i šteta može da nastane za svaki dan neizdavanja putnih isprava u BiH. Odluka o pokretanju postupka nabavke je donošena 02.10.2013. godine. Postupak je dva puta ponavljan.

Na prvom pozivu objavljenom 7.10.2013. godine u „Službenom glasniku BiH“, broj 77/13 – Obavještenje o nabavci sa međunarodnom objavom broj 197-1-11-232/13 i na web-stranici Agencije tendersku dokumentaciju je otkupilo sedam kompanija. **Sve ove kompanije su imale uvid u tendersku dokumentaciju i mogućnost ulaganja prigovora na bilo koji dio dokumentacije ili kompletnu dokumentaciju i sve elemente postupka nabavke. Agencija nije zaprimila niti jedan prigovor u prvom postupku.**

S obzirom da nije prikupljeno dovoljno ponuda, **Agencija je i pored izuzetno kratkih rokova, a u cilju dodatnog osiguravanja transparentnosti odlučila da ponovi postupak.** Drugi postupak je počeo 30.12.2013. godine objavljivanjem obavještenja o nabavci sa međunarodnom objavom broj 197-1-11-259/13 u „Službenom glasniku BiH“, broj 103/13 i na web-stranici Agencije. U drugom postupku dokumentaciju je otkupilo ukupno šest kompanija. I u drugom postupku su sve zainteresirane kompanije imale mogućnost žalbe ili prigovora na bilo koji segment tenderske dokumentacije ili kompletan postupak javne nabavke. **I pored velikog broja upita tehničke prirode nije bilo niti jednog prigovora ni u drugom postupku.**

Prilikom izrade dokumentacije vodilo se računa da se izvrše opisi na način da se dobije optimalno zaštićen dokument kroz proces koji je definisan **Pravilnikom o obliku, sadržaju i minimalnim zaštitnim elementima pasoša, diplomatskog i službenog pasoša, (Službeni glasnik BiH broj 73/13 dana 23.09.2013.godine).** Ovako definisan Pravilnik, a koji garantuje značajno poboljšanje zaštitnih elemenata, podrazumjeva specifičan način izrade dokumenta, tako da ne postoji zaliha bjanko dokumenata nego proizvodnja počinje momentom podnošenja zahtjeva. **Jedino kako je definisano**

tenderskom dokumentacijom, a shodno Zakonu o pasošima i podzakonskim aktima bilo je moguće provesti nabavke, te omogućiti bilo kom dobavljaču da se javi. Nejasno je na osnovu kojih kriterijuma je utvrđeno da je ograničena konkurencija. Agencija je zahtjevala da se omogući proizvodnja pasoša sa nestankom postojećih zaliha i to je prezentovano svakom dobavljaču transparentno. U BiH, po propisima R.Srpske je moguće u toku jednog dana registrovati preduzeće i, uz adekvatnu tehnologiju, obezbijediti adekvatnu lokaciju na kojoj je moguće vršiti proizvodnju dokumenta. Također je moguće sa bilo kojim postojećim preduzećem ući u ugovorni odnos i ispuniti uslove. Prema tome, svaki ponuđač je bio u ravnopravnom položaju, a zbog javnosti postupka, je mogao da u **SVAKOM MOMENTU ULOŽI PRIGOVOR. USLOVI NISU DISKRIMINIRAJUĆI PREMA BILO KOME I SVAKA KOMPANIJA KOJA IMA ADEKVATNE TEHNOLOGIJE I KOJA SE BAVI PROIZVODNJOM DOKUMENATA MOŽE ZADOVOLJITI TRAZENE, REFERENCE I USLOVE.** Pored gore navedenog, Agencija je morala da postavi rokove tako da **ne nestane obrazaca putnih isprava i tako je definisano dokumentacijom.** Nestanak obrazaca mogao bi prouzrokovati nesagledive posljedice iz razloga što bi se na taj način oneomogućila sloboda kretanja državljana Bosne i Hercegovine. Dakle, sama konstatacija da je „dokumentacija diskriminirajuća i da ne omogućava adekvatnu konkurenciju“ je netačna. Agencija je u prethodnom periodu vršila analize i, shodno odlukama Savjeta ministara provodila druge vrste postupaka. U takvim slučajevima Kancelarija za reviziju je davala preporuke da nije zadovoljena konkurencija i da je bilo potrebno da se ide na otvoreni postupak. U KONKRETNOM SLUČAJU, VEZANO ZA PUTNE ISPRAVE UPRAVO PO PREPORUKAMA REVIZIJE SE U POTPUNOSTI PROVEO OTVORENI POSTUPAK.

Dakle, u cilju omogućavanja maksimalne transparentnosti u skladu sa propisima vezanim za javne nabavke, javni poziv je u Službenom glasniku BiH i na web-stranici Agencije objavljivao u dva navrata. Dokumentacija je kreirana tako da bilo kojem relevantnom dobavljaču omogući konkurentno učešće u postupku. **Ukupno 10 različitih kompanija je imalo uvid u tendersku dokumentaciju i mogućnost prigovora ili žalbe na bilo koji dio dokumentacije ili postupka nabavke.** Tehnička dokumentacija u okviru tenderske dokumentacije je kreirana na način da u potpunosti zadovolji zahtjeve sigurnosti, da omogući transparentnost i nediskriminaciju i **da se dobije maksimalno kvalitetan identifikacioni dokument u skladu sa standardima uz optimalnu cijenu.** Iskustva Agencije u svim postupcima javnih nabavki su takva da, ukoliko postoji bilo koji element koji favorizira ili diskriminira bilo kojeg potencijalnog dobavljača, kompanije koriste pravo prigovora na tendersku dokumentaciju. Ovo pravo se koristi i za višestruko manje iznose javnih nabavki. Procijenjena vrijednost javne nabavke je bila cca. 29.000.000 KM i **nije bilo niti jednog prigovora u dva postupka.** Među kompanijama koji su otkupile tendersku dokumentaciju su i kompanije koje isporučuju dokumente za veliki broj zemalja. U pitanju su iskusne kompanije za ovakve tipove nabavke **koje sigurno ne bi propustile priliku da iskoriste i najmanje eventualne propuste u tenderskoj dokumentaciji.** Kako je pomenuto, u samom postupku nabavke stigao je veliki broj pitanja u kojima je traženo pojašnjenje dokumentacije i na sve upite Agencija je odgovorila shodno propisima. Iz pitanja je vidljivo da je dokumentacija bila jasna i razumljiva potencijalnim dobavljačima i **nikako nije bila preferirajuća. Niti jedno pitanje koje su potencijalni dobavljači dostavili Agenciji nije se odnosilo, niti je bilo prigovora, na dio koji definiše obavezu formiranja kompanije, jer je proizvodnju dokumenta za koji se BiH opredijelila i koji je ranije jasno definiran i zakonskom regulativom tehnološki jedino moguće vršiti u prostorijama u blizini sjedišta Agencije, zbog kombinovanih procesa koji su bitni za sigurnost. Nejasno je na koji način je Kancelarija za reviziju izvukla svoje zaključke i to uzela kao osnov za mišljenje sa rezervom.**

Kriterij za dodjelu ugovora bio je najniža cijena tehnički zadovoljavajuće ponude koja zadovoljava i budžetska ograničenja za period važenja okvirnog sporazuma. Konkretni uslov koje se spominje, a vezano za obavezu dobavljača da ima kompaniju na teritoriji sjedišta Agencije definiran je na osnovu zakona i podzakonskih akata, konkretno na osnovu Pravilnika o obliku, sadržaju i minimalnim zaštitnim

elementima pasoša, diplomatskog i službenog pasoša ("Službeni glasnik BiH", broj 73/13). **Na drugi način, dakle, nije moguće izvršiti proizvodnju dokumenta jer kapacitet gdje se proizvode obrasci pasoških knjižica i mjesto gdje se personaliziraju (unose podaci) iz sigurnosnih razloga, a vezno za tehnologiju proizvodnje moraju biti u blizini. Uslove koji se tiče registrovanosti preduzeća na teritoriji sjedišta Agencije, apsolutno nije bio ograničavajući, jer, kompanije koje su zainteresirane i koje imaju adekvatne reference mogu osnovati preduzeće na teritoriji sjedišta Agencije u roku od par dana ili stupiti u odnos sa bilo kojim preduzećem koje već postoji, a kako je i ranije rečeno.** Nakon kompletno provedenog javnog postupka i omogućavanja svih mehanizama transparentnosti definiranih propisima o javnim nabavkama BiH, nejasno je kako kompanije koje su potencijalno bile zainteresirane za nabavku vrijednu cca. 29.000.000 KM nisu iskoristili mehanizme da zaštite svoje interese i prigovore na naknadnu konstataciju da je bilo koji dobavljač preferiran. Naglašavamo i pored svih mehanizama otvorenosti i transparentnosti, **NIJE BILO PRIGOVORA** na nabavku ovakve vrijednosti. Isto se nije desilo i nakon objave u Službenom glasniku, a Zakon omogućava godinu dana od objave da se ulažu prigovori. Ovo može i zaista samo znači da je dokumentacija bila jasna i nediskriminirajuća, jer bi ozbiljne kompanije iskoristile svoja prava da zaštite interese.

Nakon provedenog drugog postupka na tender za *nabavku obrazaca putnih isprava, usluga prepersonalizacije i potrebne opreme*, a shodno obavještenju o dodjeli ugovora Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, broj 197-1-1-2-274/14 ("Službeni glasnik BiH" - Oglasnik javne nabavke broj 24/14) ugovor je dodijeljen ponuđaču Konzorciju Mühlbauer d.o.o. Banja Luka i Mühlbauer AG - Njemačka. I nakon dodijeljenog ugovora, dakle, propisima o javnim nabavkama BiH je moguće u roku od godinu dana uložiti žalbu ili prigovor. Ni to se nije desilo. Konačno, i pored izuzetno kratkih rokova zbog usvajanja propisa, a na koje Agencija nije mogla da utiče, te provedena dva postupka, bez ikakvih zastoja je otpočeo postupak izdavanja pasoša na način da se kompletna proizvodnja dokumenta vrši u Bosni i Hercegovini, sa radnom snagom iz Bosne i Hercegovine i na tehnološki izuzetno napredan način koji garantuje sigurnost dokumenata.

Shodno svemu navedenom, potpuno je jasno da je tendenciozno i na štetu Agencije donešen zaključak, a na kome se temelji i mišljenje sa rezervom, da je dokumentacija ne omogućava konkurenciju. Dokumentacija je apsolutno otvorena i promoviše kvalitet i sigurnost uz optimalni utrošak budžetskih sredstava, a istovremeno omogućava investicije i otvaranje novih radnih mjesta u BiH.

1.7 Preporuka 6 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da ***„Agencija ubuduće prilikom kreiranja tenderske dokumentacije za ovakvu vrstu usluga pored jedinične cijene norma sata serviseru predvidi i ostale bitne elemente ponude i okvirne količine kako bi se mogla izvršiti pravilna evaluacija ponuda, te zaključenje ugovora na ukupnu ponuđenu cijenu u ponudi ponuđača kojem se dodijelio ugovor.“***

Preporuka je realizovana. Kada je u pitanju nabavka usluga opravke i održavanja motornih vozila sa nabavkom materijala Agencija u tenderskoj dokumentaciji nije u mogućnosti da predvidi okvirne količine koje se odnose na nabavku rezervnih dijelova iz razloga što se pojedina vozila nabavljaju, a druga prodaju, te ne postoji mogućnost da se unaprijed predvidi koji dio navozilu će se morati zamijeniti. Smatramo da bi kupovina svih rezervnih dijelova koji se vjerovatno neće nikada ni upotrijebiti samo predstavljalo nepotrebno trošenje budžetskih sredstava.

1.8 Preporuka 8 – 2014. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bila je da ***„Agencija sačinjava tendersku dokumentaciju koja će omogućiti pravičnu konkurenciju te da vodi računa o kvalifikiranosti dostavljenih ponuda.“***

Preporuka je realizovana. Kada je u pitanju nabavka kancelarijskog materijala želimo istaći da je nabavljen kvalitetan papir koji odgovara potrebama Agencije. Osim toga

bile su 4 ponude koje su kvalifikovane i prihvatljive iz čega je vidljivo da je zadovoljena pravična konkurencija.

1.9 Preporuka 9 – 2014. godina

Mišljenje Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu bilo je ***“da je potrebno dobro istražiti tržište te na osnovu toga odabrati adekvatan tip postupka nabave i da u skladu sa mogućnostima treba nabavljati novu opremu sa produženom garancijom u cilju smanjenja troškova održavanja.”***

Preporuka je realizovana. Kada je u pitanju nabavka usluga održavanja i administracije serverana kome se nalaze registri Agencije tenderskom dokumentacijom su postavljeni zahtjevi koji omogućavaju stvarnu konkurenciju ponuđača te da se Agencija opredijelila za otvoreni postupak koji je najtransparentniji postupak. Osim toga Agencija već nabavlja opremu sa produženom garancijom, te je postupak proveden za onu opremu koja nije pokrivena navedenom garancijom.

2) Da institucija navede preporuke revizije za 2013. godinu

U daljem tekstu su date preporuke vezano za sam postupak revizije i preporuke revizije za 2012. godinu. Agencija navodi sve preporuke.

2.1 Preporuka 1 – 2013. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bila je da ***“Agenciji, s ciljem borbe protiv korupcije i uspostavljanja sustava upravljanja rizicima od korupcije, nastavi započete aktivnosti. Nadalje, potrebno je redovito provoditi detaljne analize i evaluacije efikasnosti u implementaciji usvojenih strateških dokumenata u oblasti borbe protiv korupcije s ciljem blagovremenog reagiranja na odstupanja.”***

Preporuka je realizovana. U skladu sa preporukama Kancelarije za reviziju za 2013. godinu koje se odnose na prevenciju korupcije, konkretnije - nastavak aktivnosti na donošenju Plana integriteta i provođenja detaljnih analiza i evaluacija efikasnosti u implementaciji usvojenih strateških dokumenata, Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH okončala je aktivnosti na izradi Plana integriteta i usvojila isti dana 10.07.2014. godine (akt.broj: 15-03-02-2-43-6/14).

Na pomenuti Plan dobili smo i neophodnu saglasnost Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK), koja je Mišljenjem broj: 03-2-07-3575-2/14 od 22.07.2014. godine konstatovala da je predmetni Plan usklađen sa opštom metodologijom i smjernicama APIK-a.

Usvojeni Plan integriteta sadrži Preporuke za poboljšanje sa konkretnim nosiocima aktivnosti (Odgovornim osobama), vremenskim rokovima za sprovedbu predloženih preporuka i određenim datumima provjere realiziranih aktivnosti u okviru praćenja sprovedbe preporuka. Agencija IDDEEA će u skladu sa određenim datumima provjere vršiti periodične kontrole i analize realizacije predloženih mjera, o čemu će se redovno izvještavati i Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije. U Planu djelovanja protiv korupcije IDDEEA-e jedan od ciljeva i edukacija javnih sluzbenika iz oblasti etike i borbe protiv korupcije, a realizacija ovog cilja smatra se u potpunosti ispunjenom ukoliko svi sluzbenici (državni sluzbenici i zaposlenici) prodju obuku iz ove oblasti.

U 2015. godini ispunjen je i ovaj cilj te su zaposleni u Agenciji prošli online obuku iz oblasti etike i borbe protiv korupcije preko web-stranice Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) – www.apik.ba.

2.2 Preporuka 2 – 2013. godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bila je da ***“Agencija uvažavajući potrebu osiguranja kontinuiteta svih aktivnosti koje prate temeljnu djelatnost zbog koje je institucija osnovana, ponovo preporučamo da se preispita opravdanost angažiranja vanjskih suradnika za poslove i zadatke koji su vezani za sistematizirana radna mjesta.”***

Preporuka je realizovana. Agencija je prvoj polovini 2014. godine sklapala Ugovore o djelu za one poslove koji nisu predviđeni postojećom sistematizacijom radnih mjesta. Kako

se uglavnom radi o poslovima vezanim za rad Tehničkog sektora koji je zadužen za održavanje i razvoj, a shodno propisima, Agencija je, ranije, definisala i propisala proceduru angažmana izvršilaca i sve neophodne elemente u skladu sa propisima. Naime, shodno Zakonu o Agenciji, ali i Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji omogućena je saradnja na razvoju i održavanju softverskih rješenja sa nadležnim organima. Agencija isključivo ima Ugovore o djelu sa licima adekvatne IT struke, koja je deficitarna. Također naglašavamo da u Agenciji nije popunjeno preko 80 radnih mjesta i da su u najvećem dijelu u pitanju radna mjesta vezana za IT i inženjerske deficitarne kadrove. Upravo i u tom kontekstu je data preporuka da se *osigura potreba kontinuiteta svih aktivnosti*. Dakle, shodno gore pomentom pravnom osnovu, ugovori su isključivo sklapani na osnovu prijedloga rukovodioca Tehničkog sektora, koji redovnim Kvartalnim izvještajima o angažmanu po ugovoru o djelu izvještava o urađenim poslovima po ugovorima o djelu, te istovremeno predlaže potrebu obavljanja određenih dodatnih poslova u narednom periodu i lica za angažman na istim. Također, angažovani po ugovoru o djelu obavezni su da, na osnovu radnih zadataka dostavljaju plan rada na početku svakog mjeseca pomoćniku direktora u Tehničkom sektoru (tj. rukovodiocu Tehničkog sektora) koji će isti da odobri. Na osnovu odobrenog plana rada dostavljaju se izvještaji o izvršenim aktivnostima koje odobrava pomoćnik direktora u Tehničkom sektoru. Dostavljeni plan rada i izvještaj, uz odobrenje pomoćnika u Tehničkom sektoru su uslov za plaćanje ugovorene obaveze za tekući mjesec. Sve navedeno poduzeto je u cilju pooštavanja kontrole opravdanosti angažiranja vanjskih saradnika u Agenciji IDDEEA, kao i u cilju poštivanja radnije dostavljenih preporuka Kancelarija za reviziju. Preporuka je u cjelosti ispunjena u 2015. godini, kada se poslije isteka ugovora sklopljenih u februaru 2015. godine nije pristupilo sklapanju novih Ugovora o djelu.

2.3 Preporuka 3– 2013.godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bila je da ***“Agencija uputi urgenciju resornom ministarstvu i Vijeću ministara BiH, u cilju pokretanja aktivnosti na rješavanju imovinsko pravnih odnosa u vezi sa predmetnim zemljištem. S obzirom da je Vijeće ministara BiH izuzelo zemljište iz Odluke o zabrani raspolaganja, te imajući u vidu namjenu zemljišta, mišljenja smo da ne postoje prepreke za uknjižbu predmetnog zemljišta kao vlasništva Bosne i Hercegovine.”***

Preporuka je realizovana. Agencija je uputila urgencije relevantnim institucijama. Agencija je, dalje obavjestila Kancelariju za reviziju o netačno utvrđenom stanju. Naime, predstavnicima Kancelarije za reviziju je data informacija da nad navedenom imovinom ne postoji spor, odnosno da su riješeni imovinsko-pravni odnosi jer je zasnovano pravo građenja, a na predmetni ugovor su mišljenja dali i Pravobranilaštvo BiH i Pravobranilaštvo R.Srpske. Također, u postupcima koje je vodilo Ministarstvo odbrane BiH, a vezano za vojnu imovinu, naglašavamo da predmetna lokacija ne spada u perspektivnu imovinu i s tim u vezi očekujemo da se očituju nadležene institucije. Ovdje posebno naglašavamo činjenicu da je u pitanju bivša vojna imovina i da u konkretnom slučaju je opšte poznata činjenica da se traži adekvatno zakonsko rješenje generalno za vojnu imovinu.

2.4 Preporuka 4– 2013.godina

Preporuke Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu koje se odnose na knjiženje avansa, obaveza, razgraničenih rashoda bile su da ***“Knjiženje danog avansa potrebno je vršiti sukladno Pravilniku o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH, da Agencija mora voditi računa o pravilnom evidentiranju obveza prema dobavljačima u odgovarajućem obračunskom razdoblju u kojem je poslovna promjena nastala, kao i da Agencija razgraničenje rashoda vrši sukladno važećim propisima. Pored toga, iako je Agencija postupala po Naputku Ministarstva financija i trezora BiH, evidentno je kako su na razgraničenjima uglavnom knjiženi rashodi za robe, usluge i radove koji se suštinski odnose na narednu fiskalnu godinu, a što narušava načelo modificiranog računovodstvenog nastanka događaja definiranog Pravilnikom o računovodstvu.”***

Ova konkretna preporuka bila je jedan od temelja za mišljenje sa rezervom. U samom tekstu preporuke je navedeno da je Agencija postupila po instrukciji Ministarstva finansija i trezora BiH. Kako bi se u potpunosti realizovala navedena preporuka, Agencija je izvršila analizu propisa u BiH i međunarodnih računovodstvenih standarda. U poglavlju 8 MRS je navedena mogućnost postojanja računovodstvenih grešaka i njihovih ispravki. U konkretnom slučaju, Agencija je stanovišta da je vršila sve aktivnosti u skladu sa propisima u BiH i MRS, te je, čak, i **pribavila mišljenje MFT BiH**. Takođe, Agencija je izvršila analize prethodnih situacija i utvrđeno je da u izvještaju Kancelarije za reviziju za 2009. godinu data preporuka da se dati avans evidentira u glavnoj knjizi, a pojedinačni iznos pruženih usluga u godini u kojoj su nastali. S tim u vezi, evidentno je da je jedne godine data preporuka koja je uvažena, a 2013. godine apsolutno nije data preporuka, samo je konstatovana neusaglašenost bez adekvatnog obrazloženja. **Shodno tome, Agencija i dalje traži adekvatne instrukcije na koji način da se vrše navodne ispravke, odnosno na koji način da se vrši realizacija preporuke, a ovo posebno ako se ima u vidu da je ova preporuka osnov za mišljenje sa rezervom.** Agencija je izvršila knjiženje avansa, i to u skladu sa:

-čl. 37. tačka 3. i čl. 62. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH.

-čl. 2. stav 1. pod (o), čl. 12. pod (6), čl. 14. pod (2 i 3) Zakona o finansiranju institucija BiH;

-preporuka Kancelarije za reviziju za 2009. godinu;

-Međunarodnim računovodstvenim standardom 1. (MRS 1.)

Što se tiče razgraničenih rashoda, u pitanju je navod da je Agencija knjižila rashode koje se **suštinski odnos na narednu fiskalnu godinu**. Agencija je izvršila dodatne analize i u komentarima na nacrt revizorskog izvještaja dostavila obrazloženja, koja, u skladu sa članom 15 Zakona o reviziji nisu objavljena. Naime, konkretna razgraničenja se odnose napravljena na rashode koje se dešavaju u kontinuitetu i direktno su vezani za rad Agencije u kontinuitetu. Naime, u svakom konkretnom slučaju *bez obzira na stav revizije da je u pitanju suštinska obaveza iz naredne fiskalne godine, Agencija mora definisati jasne kriterijume koji su to konkretni momenti stvaranja obaveze. Dakle, evidentno je da je obaveza planirana i realizovana u tekućoj fiksnoj godini koja traje od 1 januara do 31 decembra*. Dakle, većina obaveza koje se stvaraju u Agenciji se suštinski odnose i na tekuću, ali i na naredne fiskalne godine, a jedini čvrst kriterijum kako se može utvrditi kada je stvarno nastala obaveza, jeste dokumentacija i potpisani Ugovori. U konkretnim slučajevima koji su uzorkovani, obaveze su planirane i realizovane u tekućoj fiskalnoj godini, što pokazuju i potpisani Ugovori od strane Agencije. Dalje, u slučajevima koji su uzorkovani, evidentno je da je Agencija postupala u skladu sa planovima i postupke pokretala kako je predviđeno. **Dakle, Agencija je preduzela mjere da se navedena preporuka realizuje**, a kako bi se ilustrovala situacija, te imajući u vidu da komentari nisu objavljeni, dalje je prezentovan jedan konkretni slučajev iz kojeg je vidljivo da su obaveze planirane i realizovane u tekućoj godini, te koje je sve mjere preduzela Agencija kako bi se obezbjedila zakonska funkcija Agencije.

2.4.1 Nabavka tonera

Nabavka kancelarijskog materijala i tonera je kasno pokrenuta iz razloga što je istu trebala da sprovodi Služba za zajedničke poslove, a shodno Zaključcima Savjeta ministara BiH. Agencija je čekala formiranje komisija i druge aktivnosti, a u cilju preduzimanja potrebnih radnji kako planirane aktivnosti (koje su vezane sa budžetskim sredstvima) ne bi doveli u pitanje i kako ne bi bio onemogućen svakodnevni rad Agencije. Agencija je više puta kontaktirala usmeno i pismeno Službu za zajedničke poslove. Nakon više pokušaja, dobijen je **pismeni odgovor** da Agencija može pokrenuti konkretnu nabavku jer se nisu stekli uslovi za pokretanje iste od strane Službe za zajedničke poslove. Također, kako bi se obezbjedila maksimalna sigurnost u postupke, Agencija je pribavila, a po preporuci Službe za zajedničke poslove mišljenje Agencije za javne nabavke. U julu mjesecu 2013 godine Agencija kao ugovorni organ je pokrenuli otvoreni postupak nabavke. Otvoreni postupak sa stanovišta rokova traje kako je definisano propisima, u postupku su se, shodno Zakonu

pojavi prigovori i žalbe, te je uz rokove i čekanje Rješenja od strane Kancelarije za razmatranje žalbi izgubljen dodatni period. Prvi postupak nabavke je ponovljen, raspisan je drugi postupak koji je podjeljen na dva LOT-a. Jedan LOT je obuhvatao kancelarijski materijal a drugi tonere. Po obavljenoj evaluaciji ponuda poštujući nadležnost Pravobranilaštva BiH uputili smo na mišljenje nacрте Ugovora za oba LOT-a sa cjelokupnom dokumentacijom dana 22.11.2013. godine. Dana 03.12.2013. godine Agencija je dobila mišljenje Pravobranilaštva BiH da možemo zaključiti ugovor o nabavci kancelarijskog materijala a u istom ništa se ne navodi za tonere. Potom je od strane Odsjeka uslijedilo više puta urgiranje prema Pravobranilaštu BiH što telefonskim putem što pisanom korespondencijom i tek 25.12.2013. godine dobijamo mišljenje Pravobranilaštva da možemo zaključiti ugovor o kupoprodaji tonera. Službenici Agencije su stupili u kontakt s ponuđačem da otpočne sa aktivnostima oko pribavljanja garancije. Ponuđač je obezbijedio garanciju 31.12.2013. i istu dostavio te je obaveza stvorena u fiskalnoj godini od strane Agencije.

2.5 Preporuka 5– 2013.godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bila je da ***“Agencija unaprijedi proces planiranja javnih nabava u cilju smanjenja broja ponovljenih postupaka i efikasnog provođenja izbora dobavljača. Također, odluke o izboru dobavljača na temelju manje od tri dostavljene ponude, a koje se zasnivaju na procjeni ugovornog organa o konkurentnosti dostavljenih ponuda, potrebno je detaljno obrazložiti i dokumentirati, kao i da je odluke o izboru dobavljača na temelju manje od tri dostavljene ponude u prvom postupku potrebno detaljno obrazložiti i dokumentirati.”***

Preporuka je realizovana. Agencija je u potpunosti uspostavila i uredila postupak nabavki. Agencija svake godine na osnovu detaljne analize vrši proces planiranja, međutim planom nije moguće predvidjeti sve eventualne poteškoće koje mogu naknadno da se pojave prilikom provođenja postupka javne nabavke. Naime, do ponavljanja postupaka može da dođe uslijed raznih nepredviđenih okolnosti, što je i predviđeno Zakonom o javnim nabavkama, a između ostalog i iz razloga što je dostavljeno manje od tri ponude, te nije zadovoljena konkurencija. Kada je u pitanju donošenje odluke o izboru dobavljača na osnovu dostavljenog manjeg broja od tri ponude, napominjemo da komisije za javne nabavke detaljno obrazlože takve ponude, to je radila i ranije a u narednom periodu će nastojati još detaljnije dati obrazloženje izbora. U ovim slučajevima, Komisija je utvrđivala da li je ugovorni organ poduzeo sve potrebne mjere kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurencija među potencijalnim dobavljačima uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti, te vršila procjenu na tržištu, odnosno izbor se vrši na osnovu toga da li postoji ograničeni broj dobavljača na tržištu koji se mogu prijaviti na tenderu i koji ispunjavaju uslove iz tenderske dokumentacije. Također treba istaći, da u većini postupaka koji se ponavljaju i gdje ima manje ponuda, Agencija posjeduje sve elemente iz kojih je vidljivo da se mogu provesti postupci sa jednim dobavljačem (zbog specifičnosti i prethodnih ulaganja), ali je Agencija preporuci Kancelarije za reviziju iz 2009 provodi otvorene postupke, a kako bi se garantovala transparentnost. Sve ovo se detaljno obrazlaže u konkretnim postupcima.

2.6 Preporuka 6– 2013.godina

Preporuka Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bila je da ***“Agencija ubuduće osigura da ponuda izabranog ponuđača sadrži dokumente koji su zahtijevani tenderskom dokumentacijom u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.”***

Preporuka je realizovana. U konkretno slučaju na koji se odnosi preporuka, Agencija je dostavila relevantne dokaze u komentarima. Agencija u postupku ocjene ponuda vodi računa o ispunjenosti uslova traženih tenderskim dokumentom, to je radila uvijek i tako će nastaviti i dalje, jedino će se dati osvrt na okolnosti zbog kojih je Agencija bila primorana dati dobavljaču mogućnost da dostavi tražena dokumenta prije potpisivanja ugovora. Konkretno je u pitanju usluga održavanja aplikacije putne isprave i sprint (sistem personalizacije dokumenata), komisija je u Izveštaju o radu od 10.10.2013. god. konstatovala činjenično stanje u vezi dostavljenih ponuda po konkretnoj nabavci. Komisija

je takođe konstatovala, da je ugovorni organ preduzeo sve potrebne mjere da se osigura pravična i aktivna konkurencija među potencijalnim dobavljačima uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti, te procjene na konkretnom tržištu i postojanja ograničenog broja dobavljača koji se mogu prijaviti na tender. U pitanju je bio otvoreni postupak, u kojoj je na prvoj objavi jedan ponuđač dostavio tri puta veću ponudu od planirane, a na drugoj su se pojavile dvije ponude od kojih je jedna bila u okviru planiranog, a druga ponovo od ponuđača koje se prvi put javio i koji je ponovo dostavi tri puta veću vrijednost ponude od planirane. Kako se radilo o ponovljenom postupku, te činjenici da je predlagatelj nabavke istakao da Agencija ulazi u **ogroman rizik zbog nedostatka održavanja sistema pasoša**, odnosno od strane stručnih osoba iz Agencije je, nakon analiza prezentovano da Agencija može ostati bez funkcije i da se može prekinuti proces izdavanja putnih isprava u slučaju problema Komisija je donijela preporuku za donošenje Odluke o dodjeli ugovora. Dakle, preporuka je donesena na osnovu analiza koje su uključivale rizik od prestanka funkcije Agencije, te nakon dva otvorena postupka koja garantuju maksimalnu transparentnost. Napominjemo da je navedeni softver isporučen tri godine ranije i da je u kompletnom periodu bio pod garancijom koja je uključivala kompletno održavanje. Kompanija koje je prethodno isporučila softversko rješenje je dostavila višestruko veću ponudu, te da se pokazalo kao ključno to što je Agencija tražila izvorni kod u svrhu održavanja kod prvog postupka. Također, ponovo treba naglasiti da je u momentu donošenja Odluke Agencija bila bez podrške za ovaj segment sistema, što je dodatno povećalo rizik, nakon drugog postupka. Kako je Komisija u svom radu utvrdila da kvalifikovana i prihvatljiva ponuda nije sadržavala adekvatnu Listu glavnih usluga pruženih u posljednje dvije godine, sa vrijednostima, datumima i primiocima isporuka traženu tačkom 6.5 tenderske dokumentacije, kao ni ovjerenu izjavu i ovjerenu kopiju diplome za rukovodioca tima, kao i ovjerenu izjavu institucije za koju je razvijan sistem, uvažavajući naprijed iznijeto prilikom pozivanja dobavljača da dostavi bankarsku garanciju data mu je mogućnost da dostavite navedene dokumente koji su nedostajali, uz konstataciju ukoliko se isti ne dostavite zajedno sa bankarskom garancijom, Agencija će biti primorana postupak nabavke poništiti. S obzirom da je ponuđač postupio po pozivu i dostavio traženo zajedno sa garancijom za izvršenje ugovora ugovorni organ je pristupio zaključenju istog. Shodno iznijetom cijenimo, da su interesi Agencije bili zaštićeni, te da Agencija nije postupila suprotno ZJN BiH, a posebno sa stanovišta konkurentnosti (u dva otvorena postupka svi zainteresovani ponuđači su imali mogućnost da iskažu svoj interes). Također naglašavamo da je tražena dokumentacija dostavljena, ali neovjerena, te da je svaka zainteresovana strana imala mogućnost da postupi u skladu sa članom 50 i članom 51 Zakona o javnim nabavkama. Dalje, ponovo napominjemo specifičnost vezano za rad Agencije i održavanje softvera, odnosno da se prilikom analize koju su radile stručne službe Agencije polazilo i od činjenice da je izuzetno teško stvoriti interes za održavanje softwara koji je neko drugi proizvodio (iako se Agencija zaštitila na način da je prilikom nabavke software preuzela i prava na izvorni kod, koji je omogućio ovakav postupak), te da je Odluka bila takva da garantuje optimalni utrošak sredstava, te smanjenje svaki rizik po Agenciju.

2.7 Preporuka 7– 2013.godina

Mišljenje Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bilo je da ***“Prilikom provođenja nabava koje se odnose na ugovore i plaćanja održavanja kroz više godina potrebno sklopiti okvirni sporazum te na osnovu njega za svaku godinu održavanja sklapati pojedinačne ugovore.”***

Navedena preporuka se odnosi na konkretan postupak nabavke. Agencija je, u cilju efikasnijeg upravljanja resursima napravila interna dokumenta, konkretno, jedan od njih je Plan zamjene opreme. U samom postupku nabavke, a kako bi se efikasno i objektivno ocijenila kompletna cijena koštanja do perioda amortizacije opreme, kroz tendersku dokumentaciju se odmah traži da se dostavi garancija za naredni period, a garancija podrazumjeva i održavanje, a **sve kako bi se smanjio rizik po rad Agencije**. Na ovaj način se dođe do cijene koštanja samog uređaja ili usluge za kompletan period od više godina. Nikakvi dodatni troškovi se ne postižu, mimo onih za koji su dostavljeni u ponudi i

koji su Ugovoreni i Agencija je stanovišta da je ovakav način najpovoljniji i najoptimalniji i stoga je odabran otvoren postupak. Naime, u konkretnom slučaju je izvjesno da će se vršiti redovno održavanje u narednih pet godina (što suštinski znači produženu garanciju, a plaćanje se vrši u više obroka kako bi se postigao bolji kvalitet i efekat korištenja budžetskih sredstava) prema cijenama i uslovima navedenim u ugovoru koji se neće mijenjati svo vrijeme trajanja ugovora i koji adekvatno štiti Agenciju.

Agencija će, u situacijama gdje je primjenjivo u potpunosti primjeniti preporuku.

2.8 Preporuka 8– 2013.godina

Mišljenje Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bilo je da **“Prilikom specificiranja opreme, ukoliko se koristi ime proizvođača neophodno je koristiti izraz “ili ekvivalent.”**

Preporuka je realizovana. U konkretnom slučaju koji je bio predmet revizije u tehničkoj specifikaciji je navedeno da ponuđač može ponuditi opremu i softver ili ekvivalent istih ili boljih tehničkih karakteristika od drugog proizvođača, s tim što je u obavezi dostaviti tehničku dokumentaciju izdatu od strane proizvođača iz koje se vidi da je ponuđeni ekvivalent odgovara traženim tehničkim karakteristikama. Napominjemo, da Agencija kako u ovom tako i u svim specifikacijama kada koristi naziv robne marke koristi izraz „ili ekvivalent“.

2.9 Preporuka 9 – 2013.godina

Mišljenje Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2013. godinu bilo je da **“Značajne elemente koji se definiraju tenderskom dokumentacijom potrebno je ugraditi u ugovor.”**

Preporuka je realizovana. Preduzete su mjere kontrole. Napominjemo da su značajni elementi koji se definišu tenderskom dokumentacijom već ugrađuju u ugovor. Naime, u ugovorima navodimo slijedeće: Detaljna tehnička specifikacija nabavke koja se sprovodi (navedemo naziv nabavke) data je u postupku (pa navedemo vrstu postupka) broj i ponudi davaoca npr. usluga broj od dana koje se u slučaju potrebe tumačenja namjere i volje ugovornih strana smatraju sastavnim dijelom ovog ugovora.

3) Da institucija objasni razloge a) ponavljanja nerealizovanih preporuka revizije, b) povećanog broja nalaza, c) povećanog broja i obima kvalifikacija izraženih u mišljenju revizora

Iz gore navedenog je vidljivo da je Agencija u najvećem mogućem dijelu izvršavala preporuke revizije. Iz tog razloga su navedene preporuke i obrazložena njihova realizacija.

a) ponavljanja nerealizovanih preporuka revizije
Preporuku revizije vezano za knjiženje danog avansa, prema kojoj Agencija „nije postupila sukladno Pravilniku o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH“, Agencija je knjiženje datog avansa izvršila u skladu sa slijedećim:

-čl. 37., tačka 3. i čl. 62. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH

-sa odredbama člana 2. tačka 1. pod (o) Zakona o finansiranju institucija BiH

-sa odredbama člana 12. pod (6) Zakona o finansiranju institucija BiH

-sa odredbama člana 14. pod (2 i 3) Zakona o finansiranju institucija BiH

-Instrukcijom za zatvaranje pomoćnih i Glavne knjige trezora za 2014. godinu, broj: 01-08-02-1-9990-1/14, od 19.12.2014. godine.

-preporuka Kancelarije za reviziju za 2009. godinu

-Međunarodnim računovodstvenim standardom 1 (MRS 1) prema kojem finansijski izvještaji trebaju istinito (fer) da prikažu finansijsku poziciju, finansijski uspjeh i tokove gotovine. Fer prezentacija zahtjeva vjerno prikazivanje efekata transakcija, drugih događaja i uslova u skladu sa definicijama i kriterijima za priznavanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda iznetim u Okviru finansijskog izvještavanja.

Realizujući preporuku revizije iz 2013. godine kada nije u cjelosti razdužen avans Agencija je postupajući po preporuci u 2014. godini razdužila avans u cjelosti.

U prilogu je dostavljen i komentar ovlaštenog knjigovođe Agencije iz kojeg je vidljivo da je preporuka data paušalno i da nije utemeljena.

4) Da institucija pojasni (detaljno) razloge zbog kojih posljednji revizorski izvještaj ukazuje na a) stagnaciju u realizaciji preporuka revizije, b) pogoršanje na dugogodišnjoj ili godišnjoj osnovi

Agencija je mišljenja da je knjižila dati avans u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH

Vezano za ključne primjedbe koje se odnose za nabavku obrazaca putnih isprava, usluga personalizacije i stalnih sredstava Agencija je dostavila detaljna obrazloženja. Ponovo naglašavamo da je ovaj Ugovor bio predmet revizije za 2013. god. i da nije bila apsolutni niti jedna primjedba.

Preporuke i mišljenja koja se dostavljaju nisu utemeljena. Imajući u vidu saradnju sa revizorima koji vrše konkretnu reviziju, može se konstatovati da zaista postoji namjera da se vrši zakonska funkcija revizije i Agencije. Međutim, izvještaji koje konačno donosi Kancelarija za reviziju nisu utemeljeni i iza istih se, zaključak je Agencije, nalaze druge namjere. U tome ide u prilog i činjenica da se od strane menadžmenta Kancelarije za reviziju daju neutemeljene i netačne izjave i medijima, a što poprima elemente kampanje koja nije utemeljena u revizorskim standardima, a samim tim i propisima. I pored toga, Agencija konstantno i uporno, poštujući svoje Zakonske obaveze, nastavlja profesionalno da sarađuje sa Kancelarijom za reviziju.

5) Da institucija procjeni koliko joj je vremena potrebno da pristupi otklanjanju uzroka koji se navode u revizorskom izvještaju i da u pisanoj formi sačini projekciju implementacije revizorskih preporuka (za nalaze koji se ponavljaju iz ranijih godina i nalaze koji se nalaze u posljednjem revizorskom izvještaju):

Agencija je odmah, u toku svojih redovnih aktivnosti pristupila otklanjanju uzroka koji se navode u revizorskom izvještaju.

Kako je vidljivo u prethodnom tekstu, preporuke se implementiraju kroz tekući rad Agencije. Ovdje posebno ističemo preporuku koje je vezana za temelj mišljenja sa rezervom (Nabavku obrazaca putnih isprava, usluga personalizacije i stalnih sredstava)

5.1 Temelj za mišljenje sa rezervom

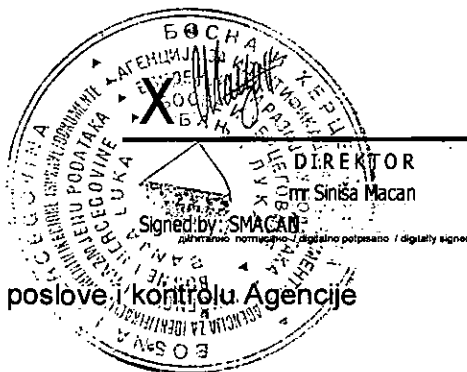
Vezano za nabavku obrazaca putnih isprava, usluga personalizacije i stalnih sredstava Agencija je prilikom izrade tenderske dokumentacije vodila računa o činjenici da ista bude nediskriminirajuća prema dobavljačima, te da osigurava pravičnu i aktivnu konkurenciju na tržištu. Takođe, Agencija je morala da postavi rokove tako da **ne nestane obrazaca putnih isprava i tako je definisano dokumentacijom.** Nestanak obrazaca mogao bi prouzrokovati nesagledive posljedice iz razloga što bi se na taj način oneomogućila sloboda kretanja državljana Bosne i Hercegovine. U prethodnim poglavljima je sve detaljno pojašnjeno vezano za predmetnu nabavku.

Vezano za nabavku vozila, ponovo se ističe da je tenderska kreirana u skladu sa se optimalno iskoriste sredstva i dobiju vozila koja imaju adekvatnu namjenu. Naglašavamo da je u pitanju bio potpuno otvoren postupak i da je svaki dobavljač mogao da iznese prigovor i u slučaju da su postojali elementi koji preferiraju. Čak u predmetnoj nabavci postoji i izjava ovlaštenih lica Agencije da može da uslove zadovoljava više vozila. Konačno, nabavljena su vozila koja imaju niže cijene od oficijelnih cijena i više opreme. Svi drugi elementi koji se ističu, Agencija nema mogućnosti da, u okviru dozvoljenog Zakonima, mijenja.

I pored gore navedenog, uporno će se nastaviti aktivnosti na poboljšanju poslovanja Agencije.

6) Da institucija procjeni dali joj je potrebna izrada višegodišnjeg programa za otklanjanje pojedinih poremećaja u poslovanju i rješavanje problema koji se stalno ili povremeno obnavljali u godišnjim izvještajima revizije; da procijeni u formi pripreme proekcije izrade i implementacije takvog programa;

Agencija je i dosada bila opredjeljena da provede sve preporuke Kancelarija za reviziju i smatra da nema potrebe za izradom višegodišnjeg programa za otklanjanje pojedinih poremećaja u poslovanju i rješavanje problema koji se stalno ili povremeno obnavljali u godišnjim izvještajima, jer takvi poremećaji ne postoje.

Prilog:

- Izjava (izvještaj) Odsjeka za knjigovodstvene poslove i kontrolu Agencije

Dostavljeno:

- Naslovu
- U spis predmeta

Босна и Херцеговина
Агенција за идентификациона
документа евиденцију
и размјену података

Bosna i Hercegovina
Agencija za identifikacijske/identifikacione
isprave/dokumente, evidenciju
i razmjenu podataka

Broj: 15-03-16-1-1154/14
Datum: 5.8.2015. godine

**PREDMET: Izvještaj o reviziji finansijskog poslovanja Agencije za 2013 i 2014
- 1.1 Preporuka 1 za 2014 godinu, Knjiženje avansa-Stav Odsjeka za
knjigovodstvo i kontrolu Agencije**

Izvještajem za 2013 godinu o finansijskom poslovanju, te izvještajem za 2014 se navodi da Agencija nije vršila knjiženja avansa shodno propisima. Jedan od temelja za mišljenje sa rezervom za 2013 je upravo i bila ova preporuka. Kao odgovorna lica za knjigovodstvo u više navrata smo vršili analize i komunikaciju sa Ministarstvom finansija i trezora vezano za navedeno i zaključeno je svaka aktivnost vršena u skladu sa propisima. Bez obzira na navedeno data je sledeća preporuka Kancelarije za reviziju za 2014 godinu.

Knjiženje danog avansa potrebno je vršiti sukladno Pravilniku o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike proračuna institucija BiH.

Agencija je svojim aktom 15-03-16-1-1154/14 od 13.07.2015 godine dostavila komentare u kojima je ponovo eksplicitno navela na koji način se vrši knjiženje avansa. Komentara Kancelarije za reviziju institucija BiH na knjiženje datog avansa (dostavljen aktom broj: 01-08-16-1-490 -3/15.od 13.07.2015. godine) je da Agencija treba da vrši knjiženje avansa shodno Pravilniku o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine, konkretno članom 37. Stav 3. **Problematično je što upravo i vrši knjiženje na takav način kako Kancelarija za reviziju preporučuje knjiženja avansa Agencija upravo i radi.** U komunikaciji sa Revizijom, pismenom korespondencijom sa revizijom, ali i aktima koji su otpremani u toku 2014 godinu prema Parlamentu BiH (akt pod brojem 15-03-16-1-1209/13) kao izjašnjenja za revizorski izvještaj za 2013 godinu **Agencija, odnosno Odsjek za knjigovodstvo i kontrolu Agencije uporno navodi da se pomenuta knjiženja koja su bila OSNOV ZA MIŠLJENJE SA REZERVOM ZA 2013 vrše shodno članu 37.stav 3. pomenutog Pravilnika.** Knjiženja su vršena tehnikom „ručnih naloga“, a ne na način da „sistem sam knjiži“ i ne vidimo u tome grešku po onoj računovodstvenoj izreci „Ručno knjiži onaj ko zna“. Pravilno su iskazane bilansne pozicije i završni račun Agencije u 2014.godinu od strane Ministarstva finansija i trezora BiH je prihvaćen bez primjedbi. Postavlja se pitanje „Kako može biti pogrešno knjiženje a ispravan finansijski izvještaj?“ Naglašavamo, između ostalih i ovo je bio temelj za mišljenje sa rezervom za 2013, a kao primjedba se javlja i u 2014 godine.

Takođe, u pomenutom aktu Kancelarije za reviziju (01-08-16-1-490 -3/15.od 13.07.2015. godine) se navodi „Knjiženje danog avansa regulirano je i Instrukcijom Ministarstva finansija i trezora BiH (broj:01-08-16/156/07 od 12.01.2007.godine.)

Odsjeku za knjigovodstvo nije poznato da postoji takva Instrukcija. Pod ovim brojem i datumom se nalazi akt Ministarstva finansija i trezora pod nazivom „Evidencija nabavke, prodaje i rashodovanja stalnih sredstava“. Ovaj akt predstavlja mišljenje Ministarstva finansija i trezora i koja na kvalitetan način tretira drugu problematiku (kako se vrši evidencija nabavke, prodaje i rashodovanja stalnih sredstava, kako joj i sam naziv kaže. Upravo Odsjek za knjigovodstvo Agencije je koristi u svrhe kako je navedeno naslovom). Nejasno je zašto se Kancelarija za reviziju uopšte poziva na akt koji nije Instrukcija i kao takva ne postoji u pravnom dejstvu, kad već postoji Pravilnik koji reguliše tu materiju koje ima puno pravno dejstvo i prema kome Agencija radi???

U svrhu pokušaja da Agencija provodi aktivnosti u skladu sa propisima, obratilo se i Ministarstvu finansija i trezora BiH, koje je aktom broj 01-08-02-2-590-2/14, od 21.01.2014. godine dalo nejasno mišljenje. Tim mišljenjem se, između ostalog, „osporava“ način knjiženja avansa, opisujući kako je Agencija knjižila pomenuti avans, i da treba izvršiti „storniranje pojedinih stavki“, ne precizirajući kojih stavki, i bez konkretnih rješenja. Kao glavni nedostatak navodi kako su ovlašteni službenici Agencije odstupili od procedure unosa avansa i zatvaranja avansa putem uparivanja faktura kroz pomoćnu knjigu obaveza prema dobavljačima. Zato je potrebno da Ministarstvo finansija i trezora BiH dostavi tumačenje člana 37. tačka 3. gore pomenutog Pravilnika na koji se poziva i Agencija i Kancelarije za reviziju institucija BiH (mišljenje se može tražiti shodno odredbama člana 79.Pravilnika). Međutim, u konkretnim slučajevima je riječ o tehnikama, a nikako o suštinskim greškama koje **uopšte mogu, prema revizorskim standardima biti temelj za mišljenje sa rezervom.**

Kancelarije za reviziju institucija BiH po prethodnoj reviziji za 2013. godinu nije apsolutno dostavila niti usmeno sugerisala da se nešto ispravi kod knjiženja koje je čak i bilo osnov za mišljenje sa rezervom godinu dana ranije. Na insistiranje predstavnika Odsjeka za knjigovodstvo nije naveden jasan stav revizora kako se knjiži avans, ali su revizori prezentovali da će obavjestiti Agenciju. Konačno je formilisana uopštena konstatacija da je knjiženje datog avansa potrebno vršiti sukladno Pravilniku, što Agencija u potpunosti prihvata. Međutim, **godinu dana ranije, iako je Agencija knjiženja vršila shodno Pravilnicima, dato je mišljenje sa rezervom na knjiženje avansa. Shodno Međunarodnim revizorskim standardima, knjiženje ne može biti osnov za mišljenje sa rezervom.** Dakle, došlo je do direktnog kršenja međunarodnih revizorskih standarda.

Nakon cca godinu dana Kancelarije za reviziju institucija BiH za knjiženje datog avansa dostavlja koonačno akt broj:01-08-16 -1-490 -3/15.od 13.07.2015. godine u kome se eksplicitno navodi da se knjiženja vrše shodno gore pomenutom Pravilniku vezanom za računovodstvo (član 37.stav 3. Pravilnika). **Agencija upravo tako i vrši knjiženja i Odsjek za knjigovodstvo i ovlaštena stručna lica Agencije na taj način obavljaju ovu aktivnost.** Agencija, što se vidi iz kompletne konverzacije, od početka navodi kao osnov za knjiženje taj član Pravilnika. Gdje je

onda problem?? Vjerovatno u tumačenju Pravilnika o kome jedino ovlašteni službenici Agencije imaju jasan i nedvosmislen stav, i tako postupaju.

Naglašavamo da Kancelarije za reviziju institucija BiH za 2014. godinu nije, praktično ni vršila prethodnu reviziju, kako bi se eventualne primjedbe otklonile, što i jeste cilj prethodne revizije. Suštinski su obavljene dvije završne revizije (januar i mart 2015 godine), kada je završena budžetska godina i kada nema mogućnosti da se vrše bilo kakve izmjene. Dakle, nejasno je na koji način se misli pomoći Agenciji u vršenju svoje funkcije, izuzev ako nije cilj da se po svaku cijenu istakne neka greška koja i ne postoji.

Agencija vrši knjiženje avansa od 2011. godine upravo po preporuci Kancelarije za reviziju za 2009. godinu, te na osnovu konsultacija sa predstavnicima Ministarstvo finansija i trezora BiH, i do 2013. godine nisu postojale nikakve zamjerke niti primjedbe.

Odsjek za knjigovodstvo stoji na stanovištu da to radi knjigovodstveno ispravno, odnosno da je ispravno prikazivao bilansne pozicije.

NAPOMENA:

- a) Ako je greška Odsjeka što nije 2011. godine od Ministarstvo finansija i trezora BiH tražio i pismeno tumačenje onda je kao takva prihvatljiva, ali je sporno što do 2013. nema primjedbi na rad. Mišljenje nije traženo iz razloga što je apsolutno jasno da Agencija suštinski obavlja primjedbovanu aktivnost u skladu sa propisima.
- b) Činjenica je da se u poslednjoj konverzaciji i Agencija i Kancelarije za reviziju institucija BiH pozivaju na isti član Pravilnika (podsjećanja radi: Isti onaj član na koji se Agencija poziva od početka, a Kancelarije za reviziju institucija BiH od 2015 iako je za 2013. godinu takav način rada bio temelj za mišljenje sa rezervom), pokazuje da je ispravno rađeno.
- c) Ako je „greška“ što Agencija kao tehniku knjiženja koristi tzv. „ručne naloge“, onda je ista prihvatljiva, ali takva „greška“ nije suštinske prirode i ne može biti osnov za kvalifikacije.
- d) Ako je „greška“ što knjiženje avansa nije vršeno u skladu sa Ugovorom, kako se navodi, onda takva konstatacija apsolutno ne stoji. Avans je knjižen shodno Ugovoru i kasnijim tumačenjima Ugovora. Svako drugo knjiženje avansa ne bi bilo u skladu sa Ugovorom.
- e) Za sve eventualne propuste u knjiženju odgovornost preuzima Odsjek za knjigovodstvo a na to nas obavezuje i kodeks ponašanja profesionalnog računovođe da na fer i istinit način prezentujemo finansijske izvještaje.

Šef odsjeka za knjigovodstvo i
kontrolu Agencije

Veselin Reljić

Sertifikovani računovođa